

İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilim Dalı II. Koordinasyon Toplantısı

T.C. Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

08–09 Temmuz 2006 Kayseri

İlki 11–12 Haziran 2005 tarihinde YYÜF.'nin çabaları ile Van'da yapılan İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısı'nın ikincisi 08–09 Temmuz 2006 tarihinde Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin ev sahipliği ile (E.Ü. Yüksek İrtifa ve Spor Bilimleri Araştırma ve Uygulama Merkezi, Erciyes Tekir Yaylası) Kayseri'de yapıldı.

08 Temmuz Cumartesi, **Açılış** (09:00-10:00) Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı ile Protokol Konuşmaları: EÜİF. Tefsir Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Erdoğan Pazarbaşı, Koordinatör EÜİF. Tefsir Anabilim Öğretim Üyesi Prof. Dr. M. Zeki Duman tarafından toplantılar hakkında genel bilgi verilerek birer hoş geldiniz konuşması yapıldı. EÜİF. Dekanı Prof. Dr. Celal Kırca ise Kur'an tasavvurumuz konusuna giriş niteliğinde bir açılış konuşması yaptı ve konu ile ilgili soruları/sorunları ortaya koydu.

I. Oturum (10:00-13:00) **Kur'an Tasavvuru Problemi**, Atatürk ÜİF. Prof. Dr. Lütfullah Cebeci başkanlığında başladı. I. Tebliğ (10:00-10:45) "*Kur'an'ın Neliğine Dair*" başlığı altında AÜİF.'den Prof. Dr. Mehmet Paçacı tarafından sunuldu. Tebliğde Kur'an tasavvurumuzun Allah tasavvurumuz ile doğrudan ilgili olduğu belirtilerek; "Kur'an; Allah tarafından Cebrâil vasıtasıyla mahiyeti bilinmeyen bir şekilde son peygamber Hz. Muhammed'e indirilen, Mushaflarda yazılan, tevâtürle nakledilen, okunmasıyla ibadet edilen, Fâtiha sûresiyle başlayıp Nâs sûresiyle biten, başkalarının benzerini getirmekten âciz kaldığı Arapça mûciz bir kelâmdır." şeklindeki genel kabul gören tanımlardan birisi nakledildi. Kur'an'ın İslamiyet içinde önemli yeri tartışmasız bir şekilde ortada olması ile beraber şu sorulara yanıt aranmaya çalışıldı. "Kur'an'ın İslamiyet'teki bu önemli yeri nasıl tanımlanabilir? Onun bu önemi mahiyetinden mi kaynaklanmaktadır? Öyle ise Kur'an'ın mahiyeti nedir, nasıl anlaşılmalıdır? Yukarıdaki tanıma göre Kur'an vahyedilmiştir. Kur'an'ı İslamiyet'teki diğer bilgi kaynaklarından farklı kılan sadece onun vahyedilmiş olması mıdır? Kur'an'a atfedilen bu önemin vahiyden başka unsurları da var mıdır? Kur'an, Müslümanlar olarak ona önemli bir yer verdiğimiz için mi bu kadar önemlidir? Diğer taraftan bilgisel bir kaynak olarak

Kur'an İslamiyet içinde otoritesini nereden almaktadır? Kur'an İslamiyet'te otoritesi paylaşılmaz bir kaynak mıdır?"

Tebliğde öncelikli olarak zaman ve mekân ile kayıtlı dünyamıza gelmeden önceki "Kur'an'ın tarih üstü varlığı" olarak ifade edilen, onun "Ana Yazıtta" bulunmasına ve buradan son peygambere ulaşmasına kadar olan sürece değinildi. Ardından "Tarihte Kur'an: Arapça Kur'an ve içeriği" başlığı altında Hz. Peygamber zamanındaki Kur'an'ın metinleşme ve ilk anlaşılma sürecine yer verildi. "Mushaftaki Kur'an" bölümünde ise Kur'an'ın iki kapak arsına gelişi serüveni yer aldı. Tebliğde daha sonra "İslamiyet'in kaynaklarından biri olarak Kur'an: Kitâb" konusu özet olarak şu şekilde ele alındı: "İslâmiyet'te kaynak olabilecek her bilgi haber olarak aktarılmış ve metinlerde saklanmıştır. Peygamber'e vahyedilen Arapça Kur'an da bunun dışında değildir. Bu bakımdan İslam geleneğinde Kur'an'ın kendisi ve Kur'an hakkındaki her türlü bilgi öncelikle haberlerin değerini ele alan hadis ilminin konusu olmuştur. Hadis ilminin söz konusu ölçütlerine göre Kur'an en üst düzeyde mütevatir haber olarak tasnif edilmiş ve değerlendirilmiştir. Kur'an'ın sonraki nesiller bakımından sübutu doğrudan doğruya bu ilk neslin oy birliği (icma) üzerine bina edilmektedir. Kur'an, varlığı açısından bu ilk cemaatin varlığına zorunlu olarak gerek duyar. ...Kur'an bilgi kaynağı olarak haberler içinde bir haberdir. Ancak tabii ki bir bütün halinde en üst doğruluk değerine sahip bir haberdir."

"Ancak çağdaş dönemde, Kur'an'a dair özellikle zayıf haberler öne çıkarılıp bilgi değerleri olmadığı kadar etkin kılınarak bunlar doğrultusunda yeni tarihler yazılmaya çalışılmaktadır. Hadis Kur'an'ın içine indiği bağlamı ve ayetler indikten sonra oluşturduğu ortamı bize aktaran yegâne kaynaktır. Bu bakımdan Kur'an'ın anlaşılmasında Hadisin göz ardı edilemeyecek bir konumu bulunmaktadır. Dolayısıyla İslamiyet'in kaynakları arasında Kitap'tan sonra hemen Sünnet'in sayılmasının ve Sünnet'e vazgeçilmez bir konum biçilmesinin güçlü bir hermenütik temeli bulunmaktadır. Bu temeli görmezlikten gelmek ise bize göre herhangi bir bilimsellik iddiası ortaya koyamaz."

"Ayetler yazıya geçirildiğinde (ayetin nüzulüne ilişkin) yaşanan olayların öncesi, sonrası ve bütün özellikleriyle kendisi değil sadece Rasulullah'ın ağzından çıkan sözün alfabetik ses kodları, kelime ve cümleleri yazıya geçirilmiştir. ...Hitabın ikinci bir özelliği de söylenen sözün kaydedilmesiyle onun zaman, mekân, özne ve muhatap gibi unsurlardan bağımsızlaşmasıdır. ...Usul-i Fıkıh'ta ifade edilen sebebin hususiliği lafzın umumiliğine mani değildir ilkesi, söz özelliklerini kaybedip lafız haline dönüşen metnin tabiatından kaynaklanmaktadır. Tarih içinde konuş-

manın bir üçüncü özelliği de onun bir dünyasının bulunmasıdır. ...Kur'an-ı Kerim vahyedildiği andan sonra, kendisine sadece yorum ile ulaşılabilen bir metin olarak karşımızdadır.”

“Birer olay olarak ayetlerin inişlerinden önce, inişleri sırasında ve sonrasında gerçekleşen yaşantıları anlatılmasının da yorum özelliği olan ifadeler olduğunu gözden kaçırmamalıyız. Bu yüzden Rasulullah'tan ve Ashab'dan gelen haberler aslında bu olanlara ilişkin yorumlardır. ...Artık ayetlere bu yorumlar üzerinden ulaşılabilir ve bu yorumlar ayetleri çevreleyen bir yorum halesi oluştururlar. Ne var ki ayetlerin tarihselliklerine ulaşabilmek de ancak ve ancak Peygamber'in ve Ashab'ın yorumları üzerinden ve büyük oranda da onların imkân verdiği ölçüde mümkün olabilir. Bu bakımdan ayetlerin indiği anda kastettikleri anlamlara yani doğru anlamlara ulaşabilmenin Sünnet'in aracılığından başka bir yolu yoktur. ...Bu rivayetler arasında bir ayetin gerçek iniş sebebi olmadığı halde başka bir olayın ayetin sebab-i nüzulü olduğunu belirten Sahabe kavilleri de bulunmaktadır. Bunların esasen Ashab'ın ayetler hakkındaki yorumları olduğunu görürüz.”

“İslamiyet Kur'an vahyi ile başlamış olsa da ona bütün karakterini veren tek başına Kur'an olmamıştır. Sünnet ve Ashab'ın yorumları başlangıcından bugüne kadar İslam geleneğine şekil veren unsurlar olmuştur. ...Böylece İslamiyet'te kaynaklar çok açık bir şekilde sıralanmış ve tanımlanmıştır. Bunlar Kitap, Sünnet, icmâ, kıyas vd. olarak sayılmıştır. (Tebliğ'in devamında bu kaynaklar sıralamaya uygun olarak tanımlanmıştır.)”

Ardından da *“Değişim sürecinde Kur'an tasavvurumuz: Klasik dönemden çağdaş duruma”* başlığı altında şu sorular çerçevesinde günümüzdeki Kur'an tasavvurumuz ele alındı: Bugün nasıl bir Kur'an tasavvuruna sahibiz? Bugün İslamiyet'in kaynakları arasında Kur'an'a nasıl bir yer veriyoruz? İslam hakkındaki söylemlerimizi nasıl bir Kur'an tanımına göre geliştiriyoruz? Bu sorulara cevap arayan tebliğde şu hususlara değinildi. “Yaklaşık son iki yüzyıl içerisinde genel olarak İslam kültürü içinde ve özellikle Müslümanların Kur'an tasavvurunda ısrarlı değişim önerileri ileri sürüldüğünü ve bu önerilerin belli bir yol kaydettiğini görmekteyiz. ...Bu gelişmenin önce Hint Alt kıtasında, Seyyid Ahmed Han (1817–1898) tarafından ortaya konduğunu söyleyebiliriz. Seyyid Ahmed Han “Kur'an'ın kendisi İslam'ın gerçek kaynağıdır ve diğer kaynaklar dışarıda tutulmalıdır” derken ve “Saf ve bozulmamış İslam sadece Kur'an'da bulunur” derken geçmiştekenden farklı bir Kur'an tanımı ortaya koyma gayretindeydi. ...Ona göre tefsirde hadise gerek yoktur. Ancak felsefe ve yorumlamanın rasyonel ilkelerine yoğunlaşmalıdır. ...Burada bize göre Çağdaş İslam'ın en belirleyici tutumu çağlar boyunca İslamiyet'in izlediği çerçevenin kırılması ve terk edilmesi çabasıdır. Böyle bir kutsal kitap ve din anlayışı, Avrupa'da Reformasyon ile başlayan ve Aydın-

lanma ile devam eden çağın Kutsal Kitap anlayışına oldukça uygundur. ...Buradaki asıl hedef Kur'an'a doğrudan gitmek ve hadise bağımlı tefsir literatürünü aradan çıkarmaktır. ...Bu bağlamda hadis, yeniden gözden geçirilmesi gereken bir kaynak olarak ortaya çıkıyordu. Hindistan'da yaşanan sömürge tecrübesi, yoğun bir şekilde devam eden Protestan misyonerliğinin kutsal metni öne çıkarıp vurgulayan tutumu Müslümanların Hadis ile Kur'an arasında kurdukları geleneksel ilişkiyi etkileyecektir. Bu etkileşim dinlerarası diyalog zemininde gelişecektir." Seyyid Ahmed Han'dan sonra Muhammed Abduh (1849–1905) ve Reşid Rıza da Sünnet'ten bağımsız bir Kur'an tasavvuru geliştirmeye çalışmışlardır. İslam dünyasının ilerlemesinin önündeki engel olarak Gelenek görmüş ve bu geri durumdan kurtulmak için Kur'an'ın anlaşılmasında gelenekten uzaklaşmak gerektiği vurgulanmıştır. Tebliğde bu ve benzeri fikirleri öne süren Fazlur Rahman, Muhammed Arkun, Ebu Zeyd, Seyyid Kutup gibi bilginlerin görüşlerine yer verilmiştir.

Tebliğe göre, "Söz konusu yeni Kur'an tanımının yöntemsel meşruiyet açısından da ele alınması gerekmektedir. ...Çağdaş dönemde İslam'ın tek ve saf kaynağı olarak görülen Kur'an eskiye ait bütün unsurlardan arıtmaya çalışıldı. Bunun nedeni ise Kur'an'ı kullanarak çağdaş dünya görüşüne uygun bir İslam üretimini gerçekleştirmektir. ...Bu yenilik taleplerinin asıl nedeni ise, çağdaş aklın ve hayat biçiminin gereksinim duyduğu yeni sonuçları çıkarabilme çabasıdır. Bunun için Sünnet ve icmanın yerine çağın aklı, Kur'an yorumcusu olarak kabul edilmiştir. ...Bu yeni Kur'an tanımıyla Sünnet'ten koparılan Kur'an'ı anlamak için çağ içinde geliştirilen her türlü bilimsel yaklaşım, ideoloji, yöntem adeta seferber edilmiştir." Tebliğde konu ile ilgili olarak, önerdikleri yeni yöntemlerle ve bunları vazgeçilmez olarak görmeleri sebebiyle Halefullah, Arkun, Hasan Hanefi, Ebu Zeyd, Emin el-Huli ve Fazlur Rahman örnek olarak verilmektedirler. "...Çağın zihni tarafından oluşturulan bu araçlar nihai olarak belli sonuçlara ulaşmak için kullanılmışlardır. Bu sonuçlar da esasen, Aydınlanma, Protestanlık ve Çağdaş hayat anlayışının talep ettiği sonuçlardır. Böylece Kur'an ayetleri söz konusu yöntemler uygulanarak faiz, çok eşlilik, kadın hakları, kölelik vb. konularda çağın arzu ettiği sonuçları üretmek için kullanılmıştır."

Tebliğin sonuç bölümünde ise şu hususlara yer verildi: "Kur'an varlığının çeşitli vecheleri bulunmaktadır. Bunların başında onun tarih üstü varlığı gelmektedir. Kur'an insanlar arasına inzal edilmeden önce, koruma altındaki bir yazıtta, Ana Yazıt'ta bulunuyordu. Allah'ın elçi kulları onu olduğu gibi alarak beşer elçiye, Rasulullah'a ulaştırdılar ve bu mesaj insanlara olduğu gibi tebliğ edildi. Kur'an inzal tarihi boyunca kaydedildi ve korundu. Daha sonraki nesiller, Kur'an'a onu ilk kez duyan ve onu hayatlarına geçiren insanların yorumları üzerinden Kur'an'a ulaşmaya, onu

anlamaya çaba gösterdiler. Ancak çağdaş dönem, Kur'an'ı anlamak için buna gerek olmayacağını iddia eden bir anlayışla Kur'an'a yaklaştı ve onu böyle tanımlamaya çaba gösterdi. Ne var ki şu unutulmuştu. Her okuma bir yorumdur ve aslında sadece Kur'an'ı okuyorum ve Kur'an'da olanı aktarıyorum dediğinizde bile siz aslında Kur'an'da olanı değil, Kur'an'a dair kendi öznelliğinizde taşıdıklarınızla yorumladığınız bir Kur'an'dan söz ediyordunuz. Başka bir ifadeyle Kur'an'ı anlattığınızı söylerken kendi yorumunuzu ifadelendiriyordunuz. Böylece olan şundan ibaretti. İslamiyet'in Kur'an dışındaki kaynaklarından bağımsız olarak Kur'an okuyan bir Çağdaş okuyucu aslında öznelliğinin taşıdığı çağdaş dünya görüşünün unsurlarıyla onu okuyordu ve sadece Kur'an'ı konuşturduğunu ifade edenler aslında İslam'ın değerlerine yabancı olan çağdaşlığın değerlerini Kur'an üzerinden okumaya ve onları doğru çıkarmaya çalışıyordu.”¹

Müzakereler: 10:45-11:45. İlk müzakereci EÜİF.'den Prof. Dr. M. Zeki Duman, Kur'an'ın Levh-i Mahfuz'dan Hz. Peygamber'e aynen indiğinden hareketle sözlerine başladı. Konuyla ilgili olarak İsrâ 17/105, Kıyame 75/16-17. ayetler tefsir edildi ve ilgili ayetlerin Kur'an hakkındaki pek çok vehimleri de ortadan kaldıracacağı belirtildi. Tâhâ 20/114. ve A'lâ 87/6. ayetlerin de dikkate alınması gerektiği vurgulandı. “Kur'an lafız, nazım, mana ve beyan olarak inzal olunmuştur, denilir. İlahilik vasfı bu dört unsura sirayet etmiştir. Bunların eksikliği ilahiliğin eksikliğini gerektirir.” yorumunda bulunuldu. Müzakerenin devamında ise Sünnet'in önemi ve değeri vurgulandı.

İkinci müzakereci Atatürk ÜİF.'den Prof. Dr. Sadık Kılıç tarafından vahiy gerekli miydi, sorusuna cevap arandı ve vahyin Allah'ın varlığının bir sonucu olarak görülmesi gerektiği belirtilerek, buna işaret eden Allah'ın varlığı ile ilgili ayetler ifade edildi. Kur'an'ın tenzil formatında okunması gereken bir metin olduğu belirtilerek Sünnet'in Kur'an yanındaki değerinin iyi belirlenmesi gerektiğine işaret edildi.

Ara 11:45-12:00; Serbest Müzakere ve Cevaplar 12:00-12:45; Öğle Arası 13:00-14:00.

II. Oturum (14:30-18:00) Kur'an Tasavvuru Problemi, MÜİF.'den Prof. Dr. Suat Yıldırım başkanlığında yapıldı. II. Tebliğ (14:30-15:15) “*Varlığından Yorumuna Kur'an*” başlığı ile KTÜ. Rize İF.'den Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk Yavuz tarafından sunuldu. Tebliğ şu bölümlerden oluşmaktadır.

¹ Geniş bilgi için bkz. Paçacı, Mehmet, “Kur'an'ın Neliğine Dair,” *İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısı Tebliğ Metinleri*, Kayseri 2006, s.1-21.

"I.Giriş. II. Varlık ve Tanımı Açısından Kur'an. III. Metin Olarak Kur'an: A. Manevi Metafiziksel Metin, B. Zihni Metin, C. Sözlü Metin, D. Yazılı Metin, E. Fiili Metin, F. Sembolik Metin. IV. Metin (Nass)- Olgu İlişkisi. V. Anlama/Yorum: A. Metafiziksel Yaklaşım, B.Tarihsel Yaklaşım, C. Diyalektik Yaklaşım. VI. Sonuç.

Tebliğde diğer yaklaşımlar türleri değerlendirildikten sonra, Diyalektik Yaklaşım olarak ifade edilen anlama ve yorumlama faaliyeti desteklenmektedir ve şu ifadeler yer almaktadır. "Nass-olgu arasında dengeli bir ilişki öngören diyalektik yaklaşımdaki Kur'an telakkisi, Kur'an'ın ilahi ve beşeri olgusal yönü arasındaki ilişkiyi dengeli tutmaya çalışan, biri uğruna diğerini yok saymayan bir telakkidir. ...Bu telakkiye göre, Kur'an ile yorumcu arasındaki bütün mesafeler kalkmakta ve varoluş/hakikat iki taraf arasında diyalektik bir ilişki çerçevesinde ortaya çıkmaktadır."²

Müzakereler 15:15-16:15. CÜİF.'den Prof. Dr. Talip Özdeş tarafından tebliği özetleyici ve anlaşılmasını kolaylaştırıcı açıklamalar ile eklemelerde bulunuldu. İkinci müzakereci UÜİF.'den Doç. Dr. Abdülhamit Birışık tebliğin çok yoğun olduğunu ifade ederek sadece anlama ve yorumlama üzerinde durulması halinde daha iyi olacağını belirtti. Tebliğin ismi ve içeriği arasında da bir birteliklelik olmadığına değinen Birışık, toplantının ana konusu Kur'an telakkileri ise yorum kısmı fazladır, yorumunu yaptı ve tanım ve içerik olarak eleştirilerini sıraladı.

Ara 16:15-16:45; Serbest Müzakere ve Cevaplar 16:45-18:00.

09 Temmuz Pazar III. Oturum (09:30-12:00) **Tefsir Anabilim Dalı Eğitim Öğretim Sorunları**, oturum başkanı Kahramanmaraş SÜİF. Dekanı Prof. Dr. Kemal Atik tarafından yönetildi. Konuşmalar (09:30-10:30) I. Konuşma MÜİF.'den Prof. Dr. Sadreddin Gümüş tarafından MÜİF.'ndeki öğrenci sayıları açısından üç yıl öncesi ile şimdiki durumu karşılaştırarak yapıldı. Gümüş önerilerini şu başlıklar altında sıraladı: **a. Eğitim öğretim alanında yapılması gerekenler:** -Arapça ve Kur'an öğreniminin sağlıklı yapılabilmesi için yeniden hazırlık sınıflarının açılması gerekmektedir. -Yeni programlar (MEB. ve DİB. kriterleri çerçevesinde) ilahiyatlar arası eşgüdümle yapılmalıdır. -Derslerin verimi için; Öğrenci katılımını sağlayıcı görsel ve işitsel öğelerden faydalanılmalı; rehberlik faaliyeti artırılmalı; iletişime önem verilmeli, farklı dersler aynı anda işlenmemeli; web siteleri periyodik olarak yenilenmeli; öğrencilerin kütüphaneleri tanımaları için

² Geniş bilgi için bkz. Yavuz, Ömer Faruk, "Varlığından Yorumuna Kur'an," *İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısı Tebliğ Metinleri*, Kayseri 2006, s.23-60.

geziler düzenlenmeli; mezuniyet tezinde verimi artırmak için danışman-öğrenci iletişimi artırılmalıdır.

Lisansüstü öğrenciler için: -Sosyal Bilimler Enstitüsü ile kurumlarımız arasında iyi bir diyalog kurulmalı; derslerin müfredatı önceden öğrencilere bildirilmeli; ders döneminde öğrenciye seçmeli ders imkanı sağlanmalı (meal ve tefsir dersi konulmalı); hadisle irtibatın üzerinde durulmalı ve hadis dersi okutulmalıdır; araştırma teknikleri dersi konulmalıdır; Arapça, belagat, gramer, semantik vb. dersler okutulmalıdır; Osmanlı tefsiri dışlanmamalıdır; seminer ödevleri değerlendirilmelidir; danışmanlık ve tez izleme komitesi aktif hale getirilmelidir.

b. Akademik alanda yapılması gerekenler: Tefsir araştırma görevlilerinin kadrolarının temini gerekmektedir; bilimsel toplantılar düzenlenmelidir; disiplin içi veya disiplinler arası başarılı bulunmuş çalışmalar jüri dışına taşınmalıdır; Tefsir Anabilim Dalına ait hakemli bir dergi çıkarılmalıdır; dış dünya ve akademik çevrelerle iyi ilişkiler kurulmalıdır; yurt dışından öğretim elemanı temin edilmeli ve yurt dışına öğretim elemanı gönderilmelidir; uluslararası toplantılar yapılmalıdır; öğretim elemanlarının yabancı dilleri geliştirilmelidir.”

II. Konuşma DEÜİF.'den Prof. Dr. Ömer Dumlu tarafından Cumhuriyet öncesi Dârülfünun İlahiyat Fakültesi ile Cumhuriyet sonrası ilahiyat fakültelerinin ders sayıları/içerikleri ile bunlar arasında tefsir dersinin yeri ile ilgili olarak karşılaştırmalı doyurucu bilgiler verildi. Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği içerisinde Din Hizmetleri Bölümünün de eklenebileceği fikri ortaya atıldı. Ana Konularıyla Kur'an dersi kitaplarının tefsir mantığı ile kaleme alınmadığından yakınıldı. Kur'an'ı anlama ve yorumlama noktasındaki sıkıntılarımıza değinildi. İlave olarak da şu sorunlar gündeme taşındı: Tefsirin ilahiyat alanındaki yeri sorunu; metodoloji sorunu; metin çözümleme sorunu; başarıyı yüksek tutma sorunu; ideolojik tefsir sorunu; batıdan alınan unsurlarla ilgili olarak süzmeden ve değerlendirme yapılmadan tercüme sorunu.” III. Konuşmacı; EÜİF.'den Prof. Dr. Ahmet Coşkun tarafından ise tefsir eğitimi ve ders işlenişi ile ilgili öneriler sunuldu.

Ara 10:30-10:45; Serbest Müzakere ve Değerlendirmeler (Bu bölümde yoğun müzakere-ler ve değerlendirme yapılmıştır.) 10:45-11:45; Kapanış 11:45-12:00;

Kayseri'de EÜİF.'nin ve Sn. Dekan Prof. Dr. Celal Kırca'nın ev sahipliğinde Prof. Dr. M. Zeki Duman, Prof. Dr. Erdoğan Pazarbaşı, Prof. Dr. Ahmet Coşkun, Doç. Dr. İbrahim Görener, Arş. Gör. Mehmet Demirci, Arş. Gör. Mustafa Karagöz'den oluşan Düzenleme Kurulu tarafından tertip edilen ve iki gün boyunca yoğun bir gündemle toplanan İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısı tartışılan tebliğler ile Tefsir Anabilim dalı eğitim öğretim sorunlarına

ilişkin konuşmalar ve değerlendirmeler açısından çok faydalı bir toplantı olmuştur. Tefsir akademisyenleri görüş alışverişinde bulunmuşlar ve tefsir eğitim öğretimi, özel olarak çalıştıkları bilimsel konular ile çeşitli akademik konular üzerinde tartışma imkânı bulmuşlardır. Bir sonraki toplantının İzmir'de DEÜİF. tarafından, "*Tefsir'in eğitim öğretim sorunları*" konularını daha geniş tartışmak üzere, düzenlenmesine karar verilmiştir. Toplantının düzenlenmesinde emeği geçenleri tebrik ediyor, toplantıların devamının olumlu sonuçlar getirmesini temenni ediyoruz.

Dr. Burhan BALTACI*

* Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, baltaciburhan@hotmail.com